

A X P L O C K A R E N.

STOCKHOLM, Tisdagen den 4 Aug. 1829.

Väldige Skördemån, som föra Tidsandans skar-
 lia, framrusa öfver fälten, afskåra och upp-
 hämta, utan förskoning, både det strida Hvetet
 och den klena Hafran, sammanföra skörden i
 stora skylar, tröska friskt på och föra den till
 torga. Brädsken är stor, ty Fäderneslandet är
 i hungersnöd *). Intet under, således, om såd
 och agnar följat åt, och om månet fullt ax
 kvarlemnas på fältet. En ringa arbetare, som
 icke har någon del i det stora fideicommisset,
 gagnar derföre den hårdvundna tillåtelsen att
 plocka ax, och ämnar lemna Allmänheten del
 af sin ringa fångst. I sanning ett vågsamt fö-
 retag, att uppvakta med blotta lemningar. Då
 Allmänheten funnit sig så obelåten med huf-
 vudskörden, hvad vill vål då *Axplockaren* bjuda
 på? Men om det i längden **) kan lyckas
 denne att ådagalägga, det *Hufvudskördemännens*
 ofta samlat svingel i stället för såd, och ofta
 tröskat på bara halmen, så torde ock axplocka-
 rens skörd ej bli att alldeles förakta. En sär-
 skild höst tillstundar dessutom, hvartill våren
 och sommaren nu varat i nio månader. Efter
 en så lång vegetation bör man få hoppas god
 skörd, så framt icke stridt regn infaller i skörd-
 anden. Himmelen är dock mulen och ingen
 fördelande åska ofvanifrån synes vilja rensa
 luften.

Axplockaren, som icke åger Jofurs blixtar,
 nödgas inskränka sig till blotta önskringar; men
 dessa önskringar delas, det vet han, af hela den
 vältänkande delen af Nationen.

*) Se *Medborgarens* om missväxten och *Friherre Ankar-
 svärd* om barkröd, o. s. v.

**) *Gutta cavat lapidem, non vi, sed sæpe cadendo.*

Mottag derföre, bästa Läsare, åtminstone
 utan missnöje, desse upphämtade ax, och om
 Du i dem träffar mera skal än kärna, så öfver-
 se med en ovan landbrukare, som till sitt för-
 svar icke har annat än den gamla versen:

Etsi desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Riksdagen.

Nio månader, eller som Fruarne såga 40
 veckor, äro nu förflutne, sedan Rikets Ständer
 sammanträdde, för att rådgöra och besluta om
 Rikets bästa. Mången beskedlig handverkare
 och mången årlig bonde, som med svett och
 möda hopskrapar sina Riksdagsmanspengar, tor-
 de också tycka, att Riksdagen borde vara *full-
 gången* och att den efterlångtade lifsfukten,
Rikets lycka eller åtminstone *Riksdags-beslu-
 tet*, borde befordras till dop och kristendom, och
 likväl huru långt aflägsset synes ej detta ännu
 vara. Man kan tryggt påstå, att göromålen,
 mera än två månader, ligga efter förra Riks-
 dagens arbeten, ehuru man dock ingalunda kan
 insinuera, att vid denna Riksdag talats, skrikits
 och skrivits mindre än 1823. För den opar-
 tiske åskådaren framställer sig verkligen rika
 ämnen till bedröfliga betraktelser öfver vårt
 constitutionella representationssätt. Tidningen
Argus har så vål utredt detta ämne, att få el-
 ler inga ax på detta fält äro efter honom att
 upphämta; — men hvartill gagnar denna ro-
 pande röst? Utan revolution kan ju ingen vä-
 sendtlig representations-förändring åga rum, och
 hvarje Fäderneslandets vän ryser ju vid blotta

ordet. Det måste således endast ankomma på ett bästa användande af vår representation, sådan den är, och till ett sådant bättre användande hafva många förslag gjorts — och förkastats. Såsom ett hufvudsakligt skäl för Riksdagarnes längd, anför man, att de intråffa så sällan. Visserligen är också detta skäl stort, men Red. tror, att om Riksdagarne intråffade till och med hvartannat år, skulle de ändock bli inemot lika långa. *Enskilda motioner och Återremisserne* äro väl de störta skålen.

(Fortsättning.)

Ax, plockade i Borgare-Ståndet.

1:sta Axel.

Ridderskapet och Adeln, Bondeståndet, stundom ock Presteståndet, hafva rikt fournerat flere Tidningsblad; men sällan hör man något om det Vållofl. Borgareståndet. Tro då vederbörande, att Städernes jord är så mager? Ingalunda. Redan innan något annat Riksstånd börjat tänka på att så, hade Borgareståndet burit frukt. Hvem mins icke den fameusa voteringen om Herrar Santesson och Huldberg, som i flere dagar sysselsatte Stockholm, och i flere månader väckte ledsnad och förargelse i Landsorterne? Denna historia är gammal och skall visst icke här upprepas; den blef ock tämmeligen discuterad i Tidningarne. Men en rättelse i den opinion, man hittills haft om denna affår, vill Utgifvaren af denna Tidning meddela. Man trodde sig nemligen märka, att någon personlighet, någon mannamån här ägde rum, enår, af tvänne personer i *precist samma cathégorie*, den ene ställdes *under*, den andra *utom* lagen. Utg. har ej heller vetat något annat skäl till den olika behandlingen, förr än nu häromdagen, och han skyndar med tillfredsställelse, att, så långt hans röst ljuder, låta detta aktningssvärda Riksstånd rättvisa vederfaras. Då nemligen Borgareståndet nu nyligen valde suppleanter till Banken och Riksgälds-Contoiret, erhöilo Herrar Hiessleiter, Hjertröm och Bergelin de fleste rösterne, hvarefter Hrr Hiessleiter och Bergelin

tackade, som sig vederborde, för Ståndets förtröende. Herr Hjertröm, som icke är Riksdagsman, kunde således icke tacka, och *deruti* var han åtminstone lycklig; ty en, om Grundlagarnes helgd nitisk Riksdagsman, upplyste Ståndet nästa plenidag, att Herr Hjertröm icke dogde till suppleant, efter han — blott betalar 10 R:dr till Staden och icke 20, som Riksdagsordningen föreskrifver. Ståndet beslöt således, att voteringen skulle gå om, icke som Du tror, käre Läsare, blott om den person, som icke var valbar — nej, för alla tre, ehuru emot de bägge andra icke något jäf kunde uppletas. Du frågar Du väl, hur i Guds namn kom det till? Hvad rådde de bägge, lagligen valde och väljare, före, att den tredje icke var valbar? Och så då svarar jag: *för det att så brukas det vid Prestval.* Utan ironier så lärer verkliga hufvudskålet för denna vidunderlighet vara uppgifvet och till Ståndets Protocol taget. Hvad analogie emellan ett olagligt Prestval och ett Riksdagsmanna-val förefinnes, det kan väl ingen profaningen, som ej tittat in i Borgareståndets mysterier, utgrunda. Deremot torde man kunna uppställa en parallell, som till alla delar står in: om t. ex. Commerce-Rådet Santesson blifvit af Borgareståndet utvoterad, som hardt nära var, skulle då Herrar Lamberg och Leffler äfven kommit under ny omröstning? Hvar och en förståndig, och således äfven säkert Herrar Santesson och Leffler sjelfve, skulle hårtill svarat nej! Men icke nog härmed, Borgareståndet har härigenom gifvit sig sjelft ett stort dementi. Då Huldberg utvoterades och på nytt erhöil 3:ne Städens *alldeles enhålliga* kallelse, samt, försedd med Justitiæ-Stats-Ministerns pollet, för andra gången intrådde i Ståndet, kunde han ej mottagas, *emedan Borgareståndet redan genom votering afgjort, att han vid denna Riksdag icke kunde som Riksdagsman antagas.* Var då icke Herr Bergelin genom votering antagen till Suppleant? Eller har Borgareståndet, genom den allmänna indignation öfver Dess förfarande med Huldberg, kommit till det lyckliga resultat, att Dess voteringar just ej äro så infallibla?

Vid den nya voteringen fick Herr Bergelin trene röster mindre än han förut hade, Ålderman Lychou intog hans plats, och Herr Bergelin hade tackat förgäfvat. Se det kan man kalla verklig otur, särdeles som Herr Bergelin är känd för en skicklig Riksdagsman och bra karl. Utg. har mycket funderat för att utfinna orsaken till denna Hr Bergelins olycka i Borgareståndet och har slutligen trott sig finna den, uti den omständigheten, att han är Apothekare. Ståndet synes icke gynna detta slags folk, emedan de 2:ne, som till innevarande Riksdag valts till Fullmäktige, blifvit så onådigt behandlade. Och här ligger nu äfven orsaken till den olikbehandlingen Commerce-Rådet Santesson och Apothekaren Huldberg erforo. Med anledning häraf, skulle Utgivaren, i fall han vore Riksdagsman, till Constitutions-Utskottet ingifva följande

*Förslag till ett 6:te Moment af Riksdags-
Ordningens 14:de Paragraph:*

6:to Ingen må till Riksdagsman i Borgareståndet utses, som är eller varit Apothekare; vore han än som Magistratsperson eller Borgare den mest kvalificerade både efter denna och 18 §§. af Riksdagsordningen, och njöte han än aldrig så allmänt förtroende af Borgerskapet i den Stad han bor."

Visserligen synes detta, vid första påseendet, nog hårdt; men alla små intressen böra vika för det stora hela, och om det å ena sidan skulle vara påkostande för Städernes Menigheter, att ej få ge sitt förtroende åt den person, af hvilken de vänta sig mesta nyttan, så medför det å andra sidan den fördelen, att en fjerdedel af Rikets representanter mista ett tillfälle till in consequence och præjudice.

Regering, Ständer, Constitution och Opposition. (Fragment.)

Civilisationen, som, trots Kejsares och Munkars bemödanden, oafbrutit fortgår, tills en ny

syndafloed dränker det vrångvisa slägtet, har långesedan nått Scandinavien. De tider äro förbi, då man trodde Påfvens ofelbarhet och Regenternas utnämmande af Gud. Lika litet någon upplyst man nu tror, att en student vid punschbålen eller tobakspipan får andans ingifvelse att slå sig till prest; lika litet tror en upplyst Nation, att Gud omedelbarligen bestämt vissa personer, att styra för Dess öden. Nationerne veta, och hvarje hederlig och upplyst Regent proklamerar, att Dess magt är gifven af Folket, att detta Folk åger att fordra redo för utförfandet af denna magt, och att af sin Styresman åska den bästa vilja och högsta mänskliga förmåga för Nationens väl.

Detta är axiom, och behöfver ej bevisas af andra än — frondeurer. Men, om Nationen är och bör vara öfvertygad derom, att Regenten representerar Folket och ingalunda är Guds omedelbara sändebud på jorden, så bör ock en stark Regent veta att försvara och upprätthålla den magt, honom af Folket gifven är. Han vet, att den Nations åra och lycka, hvars högste Styresman Han är, fordrar vilja i det goda och fast föresats att försvara dess rättigheter emot utlänskt och inlänskt våld, emot inkräktningar af alla slag, vare sig af Fiender, Ministrar eller Folkrepresentanter. Alla våra häfder intyga, att det Svenska mannamodet aldrig fruktat utländske fiender — men, ty vårt, hafva oroligheter inom oss så mycket oftare hotat vårt sjelfbestånd. Under hundrade skepnader smyger sig Aristocratien omkring, och söker hvem hon uppsluka må. Alla, som skrivit i Sveriges Historia, peka på detta hundrahufvade vilddjur, som ofta blödt, men aldrig förblödt. Ån har den visat sig under skepnaden af högt uppdrifna anspråk för årlig adel, fideicommissar och mera dylikt, ån under kasken af hjeltomodiga ansträngningar för Fosterlaudet i krigsvådor, ån under håftiga declamationer emot suveraina Furstar, som kränka Folkets rätt, ån under masken af en nedlåtande godhet emot massan af Nationen; ån har den iklädt sig purpurn och hermelinen för att blanda, ån Demagogens trasiga tröja för att röra och allarmera

— med ett ord: denna hydra skyr intet strids-sått. Beständig flöjel, har den ömsom pockat på feodal-anspråk, ömsom nedlåt sig till de liberalaste idéer, allt efter som conjuncturen det fordrat; men alltid och allestädes röjer den sig som en fiendtlig magt emot den Monarkiska principen, likasom emot Folkens vål. Det var Aristocratién, som nödgade Drottning Christina att afsåga sig Regeringen; det var Aristocratién, som mördade Carl den Tolfte; det var hon, som gjorde den gode Konung Adolph Fredric så många bittra stunder, och tvang honom att se sina bästa vännar mördas eller exileras; det var hon, som tvang Gustaf den Tredje till den olyckliga Säkerhetsacten, och som sedan hämnade sig med hans mord; — men jag kommer våra tider för nära. Hvarje sann Fosterlands-vän bör efter sin förmåga bekämpa detta odjur, antingen det uppenbarar sig med Talar eller som Folktribun, antingen det fräckt prononcerer sig i godtycklig Embetsutöfning eller måste uppletas i våltaliga frihetsfraser och i liberala Tidningar. En stark Regent, sitt höga kall fullkomligen vuxen, föraktar denna hydra, så länge den är oskadlig, och blott röjer sig genom sin tendens; men, då dess bemödanden bli practiska och dess declamationer börja bli högljudda, då den lånar ægid af inviolabilité och utgrenar sig, då dess läror med fräckt offentlighet kringspidas och hota att gangrönära allmänna opinionen, då är det tid att förändra det tysta föraktet i verksammare medel. Samhället, hvars vål är anförtrodt åt Regenten, har rätt att fordra mer än förakt för den, som vill undergräfvat dess bestånd; det har rätt att fordra åtgärder, som, gillade af hedern, upplysningen och Nationen, tillrättvisa de inbilliske, blotta dem och nödgå dem, att antingen sansa sig och bli Medborgare, eller åtminstone tvinga dem att synas sådana. Då kan en god och stark Konung bestämdt förklara, att Nationens och hans eget vål, oupplösligen sammansmälte, fordrar upphörande af dessa förpestande declamationer, hvilka, uttryckande några få individers, oftast af privat-interessen framkallade, missnöje, ej utgöra Nationens tankar och öfvertygelse.

Och i sanning, huru är det väl möjligt, att Regentens och Nationens interessen kunna åtskiljas? Utg. tror åtminstone, att en Regent, som vill sitt Folks olycka, icke är tänkbar. Till och med de största tyranner hafva aldrig velat den, ehuru på sitt eget vis. Och vill man nu använda dessa allmänna reflexioner på vårt Fädernesland, huru tryggt kan man icke då påstå, att vår Konung amalgamerat sitt interesse med Nationens. En den skarpaste Oppositionsman säger ju sjelf, att Konungen älskar att se glada och nöjda menniskor omkring sig. Alla utländska Tidningar berömma *Carl Johans* mensklighet och rättvisa, och alla Konungens ord och gerningar vittna om kärlek för Nationen, äroning för dess constitutionella rättigheter och sträng lydnad för lagarne. Med dessa egenskaper, dem jag icke tror någon än så nitisk oppositionsman jäfvar, huru ytterst smärtande måste det då icke vara för Konungen, att oupphörligt höra Regeringen på det bittraste klandras, fördömmas och ofta smådas. Förgäfves söker man inbilla oss, att med den Styrelse man klandrar, menar man Stats-Råderne och Stats-Secreterarne. De, som ifrigast sysselsätta sig med fördömandet af Styrelsen, äro män med utmärkt kunskap och öfverlägset förstånd, som alltför väl veta, att *Konungen äger att allena styra Riket*. De veta alltför väl, att Konungen i Sverige, under hela sin regering, aldrig *en enda gång* behöfver foga sig efter, icke ens *hela* Stats-Rådets önsknningar eller beslut.

(Fortsättning.)

På 40 Numror af denna Tidning, som, under det återstående af året, utgifves Tisdagar och Fredagar, prenumreras med 3 R:dr B:co i Östergrenska Bokhandeln vid Stora Nygatan.

Tryckt i Kongl. Ordens-Boktryckeriet.

A X P L O C K A R E N.

STOCKHOLM, Fredagen den 7 Aug. 1829.

Regering, Ständer, Constitution och Opposition. (Fortsättning.)

Hvilken tror väl den försäkran om vårdnad och tillgifvenhet för Konungens person, som de så ofta bifoga sina förskräckliga blasphemier om Styrelsen? Och förtjenar väl Regeringen dessa summariska beskyllningar för rak oduglighet, att icke säga värre, i det hela af förvaltningen? Nation tror det icke, mine Herrar. Om man med fördomsfria blickar undersöker ställningen i vårt Fädernesland och jemför den med hvad den var för 20 år sedan, så visar sig, för den opartiske patriot, bestämd anledning till erkända och tillgifvenhet för Regeringen. Utg. behöfver icke fylla spalter med uppräknandet af en hop förbättringar, under denna tid verkställda; de äro erkända af *alla goda*, och man har ifrån Riddarhusets banker hört en mängd af dem omtalas, äfvensom Tidningen Granskaren, i en särskilt uppsats, fästat uppmärksamheten derå. Huru stor del Rikens Ständer äga uti förbättringar, som göras eller äro gjorda, lårer icke vara svårt, att med en liten kritbit räkna ut, för någon, som följer med Riksdagarne. Om man skall bedömma nyttan af constitutioner, efter det constitutionella Sverige, så synes den icke motsvara kostnaderna. Man påstår ock i allmänhet, att ett hufvudskäl, hvarföre constitutionerne ha så svårt att komma fram i världen, är deras dyrhet. I vår materiella och mercantila tid kunna sådana svårigheter omnämnas, men en frisinnad Nation bryr sig väl ändå icke mycket derom, blott nyttan någorlunda motsvarar kostnaden. Huruvida fallet är så-

dant i Sverige, torde tillåtas att betvifla. Och att den så kallade oppositionen, sådan nemligen, som den uppenbarar sig hos oss, är dertill förnämsta orsaken, har den sjelf de facto bevisat. Den, som med uppmärksamhet följt Rikens Ständer ifrån 1809 till 1829, måste förvånas öfver den gång *bakåt*, som Riksdagarne haft. Man kan väl påstå, att Rikens Ständers åtgärder äro i ett diminuendo, som möjligen torde rakt sluta i ett calando. Hvilken genomsjuk fantaisie fordras icke, för att finna Sverige i det tillstånd af vanmagt, förtryck och elände, som vissa oppositions-talare på Riddarhuset det afmålade? Vid ytterst *högtidliga tillfällen* beklaga de sig öfver de så kallade Ministrarnes frånvaro; men, upprigtigt mine Herrar, önsken J icke Ministrarnes närvaro, mera för att få se dem Edra godbitar fårska och för att få i Er tanka förödmjuka dem personligen, än för att få höra deras försvar? Och i sanning måste det icke vara ett ibland Styrelse-Medlemmarnes svåraste åligganden, att emot *sådane* tillvitelser nödgas försvara sig? Och ännu en gång, hvad menar väl oppositionen med sitt idkeliga rop om Styrelse, om Ministrar? Kan oppositionen föreställa sig, att dess sophistiska distinction af Konung och Styrelse narrar någon, som med sundt omdöme läst Sveriges Grundlagar? Det är många gånger omsagdt, både på Riddarhuset och i Tidningarna, att *Sveriges Styrelse är dess Konung*, — men oppositionen låtsar vara döf på det örat. Under det den utöser de gröfsta smådelser emot Styrelsen, försäkrar den om sin tillgifvenhet för Konungen, och vill dermed locka de enfaldige, att de tro skola.

Kunde Konungen ett ögonblick tro, att den opinion Herrar Horn, Hjerta, Anckarsvård och Rosenqvist af Åkershult uttrycka, vore Nationens, så år Utg. fullt öfvertygad, att Han skulle begagna nästa ögonblick, för att afsåga sig spiran öfver ett Folk, som har att tacka Honom för så mycket och som så otacksamt belönade Honom. Men nej! Konungen vet, Gud ske lof! mer än vål, att Svenska Nationen år Honom af själ och hjerta tillgifven, att Nationen med ovilja och ogillande låser dessa *Riksdagsmannarått*s producter. Märkvärdigt måste det ock förefalla och för Konungen högst tillfredsställande, att dessa förskräckliga beskyllningar emot Styrelsen endast komma ifrån representanter med *ärfd Riksdagsmannarått*. Om Nationen tänkte och kände så, som den sig kallande oppositionen påstår, att den tänker och känner, så skulle väl Nationens *valda* representanter yttra sig i enlighet dermed; men, med undantag af några isolerade och nästan alltid rättvisa ogillanden af vissa Regerings-åtgärder ifrån de 3 ofrålse Stånden, hör man derifrån intet annat än godt.

Opposition, i sin ådla bemärkelse, år ett så vackert ord och en *ärlig* opponent den bästa patriot; skada att detta ord hos oss förlorat sin vackra betydelse. En *ärlig* opponent beklagar, att Skeppshandeln gjordes, anmärker emot Rådgifvarne, som ej afstyrkt den, och försöker att tvinga tillbaka så mycket af Rikets förlorade pengar, som kunna återfås, — men, om han år Svensk, kungör han icke för Europa, att Sveriges Styrelse år den uslaste af alla, att *Regeringen förlorat allt förtroende*, att man hoppas ett *förändradt Statsskick*, o. m. d.

Med vedervilja hör hvarje rättskaffens *stark* fäderneslandsvån dessa beskyllningar, som en stolt Nation icke ens gör, om de åro sanna, än mindre då de åro blotta calomnier.

(Fortsättning.)

Ax, plockade på Ridderhuset.

1:sta Axet.

Grefve Horn, som år alla lydandes stöd och all dålig regerings afsurverne fiende, har vis-

serligen gjort sig ett odödligt namn, genom sina bemödanden för mensklighetens heligaste rättigheter. Hvem kan utan rörelse låsa Herr Grefvens elegier öfver Sveriges vanmakt, under dess usla styrelse, Herr Grefvens påstående emot Statsrådet och hans prophetior, om ett snart inträffande förändradt och således åfven *förbättrad* Statsskick? Den, som icke hade hört Herrar Anckarsvård och Hjerta, skulle tro att Herr Grefven vore *makalös*. Utgifvaren af dessa ax år också en varm vän af rätt och sanning, en bestämd anhängare af liberala idéer; men icke har han tänkt sig dem i så vidsträckt scala, som Herr Grefven, och det år naturligtvis hans subjectiva fel. Förvånad och beundrande, har han försökt att intränga i Herr Grefvens känglogångar — men just då han höll på att öfvergå till den rena läran, träffades han af ett dubium, som tills dato afhållit honom från att bli *renegat*. Visserligen vet man, att mången skarp opponent gått öfver ifrån sin catholicism (rätt och saliggörande tro), men tvärtom hör man ytterst sällan; hvarföre detta ock hade varit en god fångst, NB. blott för rariteten. Det omständiga dubium består deruti, att Herr Grefve Horn, som så bestämdt talar för de förtryckta, så högeligen lägger Konungens rådgifvare till last, att de velat, genom skeppshandeln, bispringa de insurjerande Americanarne. Herr Grefven påstår, att härigenom år *Kronans anseende och Nationens åra och sjelfständighet förnärmad*. Herr Grefven har troligen velat undvika den förebråelse, som ofta gjorts Engelska Parlaments-talare, att under det de med helig värma talat emot negerhandeln och med sanna och starka färger afmålat dess omensklighet och onaturlighet, de förbisett egna, lika hårdt behandlade, landsmän. Ingen kan heller lägga Herr Grefven ett sådant förfarande till last. Herr Grefven talar för sina förtryckte landsmän. Men bör icke hela menskligheten ha gagn af en så upphöjd philanthropie? Bör icke den sanna menniskovännen vara cosmopolit? De insurjerande provinserne i Södra America åga ju rätt till hvarje menniskoälskandes deltagande; huru mycket mera då till dens, hvars höga och *ärfda*

rätt det blifvit, att föra sanningens och mensklighetens upphöjda språk? Utgif. hade sannerligen väntat, att få höra *ändamålet* med Skeppshandeln, åtminstone berömmas och gillas, och nu ogillas äfven det. Mången skulle af dylika besynnerligheter frestas att tro, det oppositionen fast föresatt sig, att alldeles icke gilla någon enda af Styrelsens handlingar, enår icke ens detta bemödande, att förhjelpa tryckta undersätare till frihet och åtnjutande af *Medborgliga rättigheter*, kunnat behaga Herr Grefve Horn. Det vore dock skada, om en sådan öfvertygelse om oppositionens verkliga tendens blefve allmän; det skulle mycket skada *frihetens* och dess förfäktares sak. Hvad Skeppshandeln angår, så beklagar Utgif. den på det högsta och önskar hjertligen, att den vore ogjord, men icke tror han Styrelsen hafva satt Nationens ära på spel, för det att hon velat bispringa SydAmericarne, utan tvärtom, att en Monarkisk regering, som försöker att bidraga till ett Folks frälsning från förtryck och förhjelpa det till frihet, just genom detta handlingssätt tillvinner sig utländningens aktning, ehuru *utgången* af denna olycksaffaire icke motsvarade begynnelsens hopp.

Anekdot.

Den berömde Djurvänneren i Engelska Parlamentet, som hvar år, och aldrig förgåfves, förnyade sina påslåenden till de fyrfotade djurens bästa, såg på gatan en man, som obarmhertigt pryglade sin hustru. Han sprang genast till och befriade henne ur den vildsintes våld. Knappt var detta gjordt, förr än den befriade sprang lös på befriaren, och med håftighet utropade: "håller Ni mig då för ett djur, min Herre, efter Ni bryr er om mig?"

Riksdagen. (Fortsättning.)

Afsigten med tillåtelsen för enskilda Riksdagsmän, att afgifva motioner om hvad de för Rikets nytta anse behöfligt, är visserligen gan-

ska god; men erfarenheten har tydligt ådagalagt, att ändamålet allt för litet vinnes. Mer än sjuåttio delar af dessa motioner afslås vanligen af Ständerna, sedan de, högst besvärligt, upptagit en betydlig tid för både Utskotten och Ständens plena. Den motionstid af 50 dagar, som här är medgifven, kunde ganska lämpligt förvandlas till 5 dagar, emedan hvar och en Riksdagsman ändå alltid, vid sin ankomst till Riksdagen, har sina motioner färdiga, åtminstone i concept. Om sedan ett talrikt och förståndigt *Utgallrings-Utskott* vid Riksdagens början sattes, för att genomgå Motionerna och förklara, hvilka af dem borde få remiss, så är Utgifvaren fullt öfvertygad derom, att minst $\frac{1}{2}$ del af Riksdagens längd skulle gå bort, utan ringaste skada för Riket. Utgifvaren, som vid förra Riksdagen var placerad i Oeconomic-Utskottet, tror sig minnas, att öfver 1000 enskilda motioner der behandlades, hvaraf $\frac{2}{3}$ delar afslogos och den sista tiondedelen i önskningsväg underställdes Konungen, som åter deraf afslog åtminstone hälften. Våra stora finans-calculateurer, som beräkna allt efter *dagsverken*, må nu räkna ut, huru många sådane härigenom gå förlorade för riket.

(Fortsättning.)

Entreprenad-Auction, publika Byggnader.

Kongl. Maj:t befallte, att 4 sjukrum och 3:ne små badrum i Garnisons-Sjukhuspalatset skulle inredas, och Comitéen uppdrog åt Stads-Architekten, Herr Professor Gjörvell, att uppgöra förslag öfver kostnaden. Professorn afgaf också ett förslag på 3,200 R:dr. Lyckligtvis anställdes Entreprenad-auction, och ännu lyckligare befunnos vid Auctions-tillfället flere speculanter än Herr Byggmästar Årsell, som i flera år, oftast ensam speculant, troligen haft faveur af Herr Professorns förslager. Trenne förseglade anbud låra varit inlemnade och deribland ett till 5,200 R:dr, således nära 60 procent af förslagssumman. Auctionen utföll dock vida förmånligare, icke för Herr Profes-

sorn, utan för Comitéen. Herr Årsell bjöd nemligen 4000 R:dr, eller *mindre än hälften af förslaget*. Denna besynnerlighet ger verkligen anledningar till märkvärdiga reflexioner. Götha Canal oberäknad, få väl icke calculer af *vederbörande* så uppgöras. Sannt är väl, Herr Professor Gjørvell kan icke beskyllas att, likt Götha Canals calculateurer, hafva uppgjort calculen *för liten*, men, de facto åsedt, har hans förslag ändå samma fel. Götha Canal-Bolag uppgjorde sin calcul *för liten*, för att inlocka folk till subscription och Ständerne till deltagande; hvarföre Professorn uppgjorde sin calcul för stor, kan väl icke bestämdt antydas, men dess menliga verkan kan lätt inses. Om nu händelsen hade fogat så, att Herr Årsell hade varit ensam speculant vid Auctionen, så hade han efter all sannolikhet, som *förnuftig man*, bjudit 7,000 R:dr, och Comitéen hade ansett sig förtjena 1,200 R:dr, då Staten i sjelfva verket förlorat 5,200 R:dr. Frågas nu ödmjukligen, kan ett sådant förslag kallas förslag? Garnisons-Sjukhuset ger så rika anledningar till diverse betraktelser, att Utg. omöjligen kan emotstå denna frestelse.

(Fortsättning.)

Orgel-Concerten i Onsdags.

En Orgel-Concert i Stockholm är nu mera någonting så sällsynt, att hvarje musikvän nödvändigt måste hålla Herr Günther räkning för denna recreation. Utg. åtminstone och, som han precis vet, många med honom, hafva ock med spänd väntan långtat efter dessa par timmar. För den, som icke hört Abbé Vogler eller, i brist derpå, Herr Bartels, var också Concerten rätt vacker. Herr Günther tyckes åga instrumentet i sin hand, men något särdeles öfverflöd på melodier upptäcktes just icke. N:o 1, som lofvats i fuga stil, slutade väl med en fugabit; men Utg. vågar påstå, att mer än hälften af stycket upptogs af en matt introduction. Likaså så vacker improviserad fuga har Utg. mången gång, efter slutad Gudstjenst, hört af vår

utmärkt skicklige Orgelspelare, Stenman. N:o 2 var vacker och andra variationen i synnerhet angenäm. N:o 3 fick Utg. ingen reda på. N:o 4 var vacker och utfördes med mycken färdighet. N:o 5, en Flöjt-Concert på Orgverk, är alltid angenäm för örat; flöjterna der äro så rena; man slipper hväsningen — också äro de lättare att blåsa, hvarföre mera bravur kan inläggas. Utg. påminner sig hafva hört, af vanliga Orgnister, flera sådana och alltid med tillfredsställelse. N:o 6, Adagio, var, i Utgifvarens tycke, minst Andante, fullt af vackra accorder, eluru Utg. icke kunde finna något thema. N:o 7 var egentligen en rhapsodie öfver ett af Rossinis themata, och skulle förmodligen utgöra en contrast emot den föregående åkta Orgelmusiken. Som divertimento kunde det väl omfattat mer än ett thema; men mörkret började komma, och Herr Günther hade ännu kvar N:o 3, ett stycke af stor omfattning, kraftfullt och väl utfördt. Med ett ord, Utg. var ganska nöjd med sin afton, hvilket dock Herr Günther lärer haft svårt att vara; ty något öfverskott lärer knappast blifvit, i synnerhet om det är sannt, att Kyrkan tar 100 R:dr B:co! Hofvet syntes vara väntadt, men kom icke.

Rättelse:

Såsom upplysande rättelse till det i N:o 1 framlemnade *axet ifrån Borgare-Ståndet*, anser Utg. sig skyldig anmärka, att Herr Commerce-Rådet Lamberg ifrån Götheborg icke var närvarande, då den uppbyggeliga proceduren i Borgare-Ståndet beslöts.

På 40 Numror af denna Tidning, som, under det återstående af året, utgifves Tisdagar och Fredagar, prenumreras med 3 R:dr B:co i Östergrenska Bokhandeln vid Stora Nygatan.

A X P L O C K A R E N .

STOCKHOLM, Tisdagen den 11 Aug. 1829.

Riksdagen. (Forts. och slut.)

Vill man räkna i en högre scala, så blir förlusten för riket genom långa Riksdagar, snart sagdt oberäknelig. Om man till exempel besinnar, huru många tusende Torpare och underhafvande, med sina fattiga familjer, äro beröfvade sina *ädla* husbönders skyddande närvaro, huru många regementen och compagnier sina faderliga chefer, huru nästan alla Län sakna sina höfdingar, huru alla Stift måste umbära sina öfverherdar, huru många Församlingar sucka efter den älskade herden, som ingalunda kan ersättas af en opastorerad Kaplan eller Hjelppest, huru Magistraterna i tredjedelen af Rikets Städer äro, om icke hufvudlöse, åtminstone utan Borgmästare, o. s. v., så låter väl med allt skäl kunna påstås, att en lång Riksdag är en verklig landsplåga, särdeles om man med reson kan fråga: à quoi bon? Om Utgifvaren af denna Tidning ägde något mera än sin Tidning (och denna blott så länge Hof-Canzlern behagar), så skulle han utsätta ett premium för den, som kunde bevisa, att Riksdagen hittills gjort någon nytta. Nu nödgas han inskränka sig till den förmodan, att någon sakkunnig, för årans och gagnets skull, ville upplysa Nationen härom.

Det andra hufvudskålet för Riksdagarnes längd anser Utg. vara *återremisserne*. Den långa omväg, en Kunglig proposition eller en enskilt motion gör, innan den blir afgjord, synes betydligt kunna förkortas. Nu inlemnas motioner i Ståndet, föredrages, och, oftast efter en lång discussion, remitteras till vederbörligt

Utskott, der den af beredningen eller afdelningen debatteras, och project till betänkande, till Utskottets plenum inlemnas. Nu discuteras projectet i plenum och återremitteras till afdelningen, som ånyo måste discutera och afge nytt project. Detta antages nu ändligen och betänkandet, ofta efter 2 à 5 voteringar i Utskottet, inskickas till Stånden. Der uppstå nu långa debatter, betänkandet begäres en à två gånger på bordet, och slutligen, efter mycket grål och votering, återremitteras det till Utskottet, der samma procedure, som första gången, ånyo företages. Återkommet ifrån Utskottet, discuteras det ånyo i Ståndets plenum, begäres på bordet, discuteras ånyo, åskas votering, voteras ofta om contraposition, och slutligen — förkastas hela betänkandet. Man kan väl påstå, att hälften, eller kanske trefjedjedelar, af enskiltes motioner äro af så ringa värde, att de ingalunda förtjena allt detta besvär, och det är svårt att inse, hvarföre icke Stånden, vid första föredragningen af betänkanderne, så gerna definitivt få afgöra frågan. Det hufvudskäl häremot, som man påstår består deruti, att, genom en återremiss ifrån ett Riksstånd, de öfrige Ledamöterna i Utskottet få del af detta Stånds tankar i ämnet, och att derigenom mera enhet i Riksståndens beslut i frågan skall åstadkommas, tyckes vara alltför klen, enär man oftast ser, huru hvarje af de 4 Stånden blir vid sin första tanka. Dessutom kunde ju, vid remissen, hvarje Riksstånd ge sin tanka tillkänna. Att Riksdagarne äro för långa, låter vara utom all fråga, och att Nationen önskar förändring, är tåmmeligen säkert. Helst såge väl Svenska Folket, att denna förändring

blefve radical; men då detta ej snart lärer låta sig göra, kunde man ju åtminstone paillativera, hvilket dock allt våra skrifvande och talande *Medborgare* vördsamt underställes.

Entreprenad-Auction, publika Byggnader.

(Fortsättning.)

Garnisons-Sjukhuset har i många år ådragit sig allmän uppmärksamhet. Åmnadt till Sjukhus för en garnizon af icke fullt 5000 man, har man förvånats öfver dess stora scala och den enorma kostnad, hvartill det beräknats, utgörande efter calcul nära 500,000 R:dr B:co. Då man icke kunnat föreställa sig, att mer än 10 procent af manskapets summa bör som sjukpersonal antagas, särdeles som de mindre farligt sjuke vårdas hemma i Casernerna, kommer man ock till den oerhörda hyra af 60 R:dr B:co om året för hvar sjuk, som på sjukhuset vårdas. Då man besinnar, att denna summa blott innefattar hyra för *boningsrum*, icke ved, ljus, uppässning o. m. d., och att 13 å 20 patienter ligga i ett rum, så måste man verkligen förvånas. På sjelfva Drottninggatan får man ett ungarlsrum för 60 R:dr B:co om året. Läger man nu hårtill den besynnerliga idéen, att, med vett och vilja, anlägga ett sjukhus *en fjerdedels mil ifrån patientens hemvist*, så bör man icke undra på undren. Garnisons-Sjukhusets palatslika utseende, dess kopparkladda tak, dess präktiga peristiler och verkligen utvårtes pomp, gör ett förvånande intryck på den, som blott utifrån betraktar det; kommer man åter in i huset, så börjar man snart märka, att, som Dansken säger, *Skinnet bedrager*. Nedra våningens corridorer och trapphvalf äro så låga, att man med möda kan gå rak, gångarne sneda, golfvat redan insjunket på flera ställen, affärgningen dålig, taklisten hård och der nedfallen, o. s. v. Skorstenaar, ställningar och dylikt ha också under arbetet ramlat; skulle det nu hända, att trossbotten till andra våningen ramlade, hvilket Gud dock nådeligen afvände för de stac-

kars patienternas skull, så kan denna rättelse göras. *Känd sak är så god som vittnad.* Känd sak är, att Garnisons-Sjukhusbyggnaden å Kungsholmen är en affair, som väckt allmän förtrytelse, att detta palats anses alldeles oerhördt dyrt, i jemförelse med hvad det för sitt ändamål behöft vara; att man vanligen jemför det med Götha Canal; det vill säga, anser det för ett praktarbete, som, *comme qui coute*, skall för efterverlden vittna om förfäders förmåga och Nationalåra; att man, utom allt detta, anser huset illa byggt, och att man i allmänhet, *con amore*, på Garnisons-Sjukhuset och Carolinska Institutet, till hvilket senare Utg. snart ämnar begifva sig, låmpar Dumboms bekanta yttrande om Medicinen. Utan ringaste allmänt deltagande (NB. icke deltagande med pengar, sådant ha nog Ständerna fått kännas vid), eller kanske snarare med allmänna axelryckningar, har Allmänheten i många år sett detta Sjukhus, som verkligen kan anses för en ruin innan det blifvit färdigt, och på hvilket man kan använda det gamla poetiska namnet på Tussilago farfara: *filius ante patrem*. När nu hårtill kommer den oroliga och föränderliga fart, det i mer än tio år haft i sin inre förvaltning, men som nu redan lärer betydligt förändrat sig, sedan Lifmedicus Thelning, en man med nerv och förmåga att upprätthålla sitt anseende som högsta chef på stället, emottog högsta Läkare-befälet på Sjukhuset; så må man icke undra på, att anslagen hårtill så ogera beviljas. Meningen med Sjukhuset lär visst vara, att det skall tjena till en typ eller ett normal-sjukhus för arméén, och detta kan visserligen vara bra; men sådana der modeller brukar man ju göra utan gråsliga kostnader och dessutom finnes en omständighet, som betydligt förminskar öfvertygelsen om Sjukhusets *bestämda nödvändighet*. Garnisons-Sjukhuset på Kungsholmen är nemligen bestämdt för alla 5 Gardes-Regementerna och Artilleriet. Utg. vet bestämdt, att för första hälften af innevarande år, har *Medicaments-consumtionen i dessa 4 Regementens Caserner gått upp till lika så stor summa, som den för hela Sjukhuset.*

Således är klart, att blott hälften af de sjuka varit på Sjukhuset intagne. Kunnat nu Regimenterna vårda hälften af sina sjuka hemma, så skulle det väl icke bli så svårt att äfven soignera den andra hälften. Och hvilken enorm skillnad i kostnaden?

(Fortsättning.)

Approximation. Consistorium Academicum i Upsala.

Hos Kongl. Maj:t äro inlemnade underdåniga besvär, öfver ett af Consistorium Academicum i Upsala upprättadt förslag, till återbesättande af den nu i 2 år lediga Kalsenienska professionen. Besvåranden, Theologiæ-Lectorn vid Gesle Gymnasium, Theologiæ-Licentiaten C. Fr. Björkman, har af Consistorium blifvit så illa behandlad, att det verkligen fordras all hans högre Theologie och deraf följande resignation, för att kunna så moderat framställa sina underdåniga klagomål.

Detta mål är verkligen af en så betänklig natur, att det väl förtjenar i hela sin vidd kännas, och Utg. meddelar derföre de underdåniga besvåren in extenso, ehuru han kanske dermed ådrager sig en och annan Läsares missnöje. En anmärkning vill han ännu förutskicka. Kongl. Sundhets-Collegium (hvars panegyrist Utg. skall anse för en åra, att efter yttersta förmåga bli) och Medicinska Faculteten i Upsala hafva nästan alltid varit mindre goda vänner. För den, som ålskar Vettenskapen, har denna missämja varit obehaglig, och det enda goda man, efter genomläsandet af Björkmans underdåniga besvär, kan finna, är ett bemödande hos Consistorium Academicum i Upsala, att godtgöra Medicinska Facultetens fel, genom approximation till Sundhets-Collegii åsigt och sått att upprätta förslager. Just så brukar Kongl. Sundhets-Collegium resonnera, vid underdåniga förslagers upprättande och insändande till Konungen. Om nu Medicinska Faculteten i Upsala enskilt kan förmås att hylla dylika idéer, hvarpå Utg. dock har stora skäl att tvifla, så

vore ju förlikningen snart gjord, och Lector Björkman kan då gratulera sig, att hafva varit ett litet offer för en stor vinst.

Stormåktigste Allernådigste Konung!

Ehuru uppriktigt jag än käuner den vördnad, man är skyldig de Academiske män, som, enligt lag och samvete, åga att bedömma en sökandes skicklighet och förtjenst, fordrar dock känslan af den aktning och omtanka hvarje människa är skyldig sig sjelf och förnuftets oestergifliga anspråk på rättvisa, helst i en sak, som endast fördom och veld synes hafva så otillbörligt behandlat, att jag i djupaste underdånighet till Eders Kongl. Maj:ts Nådige granskning öfverlemnar följande klagomål, hvilkas giltighet en Nådige pröfning af min korta framställning täcktes bedömma, och hvilkas rättvisa afgörande åger största inflytelse på mitt framtida väl.

Under tillit till sanningens egen kraft, att till beredande af min fördel verka på den Nådige och Rättvisaste Domare, går jag derföre att i största enkelhet framställa den alltför ringa uppmärksamhet på lag och rätt, som jag ej kan undgå att anse en del af Consistorii Academici Ledamöter vid Eders Kongl. Maj:ts Academie i Upsala hafva, enligt hvad bifogade Protocoll af den 31 sistl. Januarii innehåller, visat, genom mitt uteslutande från det då i underdånighet upprättade förslaget till den vid nämnde Academie nu ledigvarande Kalsenienska Professionen.

Att, näst de Sökandes väl vitsordade uppförande, endast verkliga tjenstmeriter, i förening med skicklighet, böra gifva den ena företråde framför den andra, och att det bör skattas för den sökandes skicklighet, att, enligt ojäfaktiga bevis, åga lärdom och kunskap till den sökta sysslans bestridande, och för tjenstmerit, att med kännedom, nit och omtanka, enligt förmåns lagliga intyg, hafva skött det kall honom varit anförtrodd, äro de enda, på Konungliga ord, Kongl. Maj:ts Nådige Circulaire till samtliga Consistorier i Riket af den 21 Augusti 1736, grundade, sanningar, hvilka, såsom äfven öfverensäm-

mande med Upsala Academies constitutioner, jag för mina slutföljder förutsätter.

Så obehaglig en sjelfanställd jemnförelse emellan egen (alltid ringa i anseende till kunskapernas och tillämpningens vidd) och andras skicklighet och förtjenst, och så oangenäm en granskning af Consistoriella Ledamöters förhastade omdömen än må anses, bör jag dock för egen och sanningens skull nu välja dem, och må bifogade Protocoll, och de bevis jag i djupaste underdånighet återopar, jemte de Herrar Consistorii Ledamöters yttranden, hvilka redan på min rättvisa sak fästat sin benägna uppmärksamhet, afgöra deras sannfärdighet.

Af de på det underdåniga förslaget med mitt uteslutande uppförde Herrar Magistri Docenter, Butsch, Såve och Fahlcrantz, har blott Magister Såve, i likhet med mig, genomgått den examen, som, enligt de Academiske Constitutionerna 17 Cap. 6 §. 5 Mom. (Bil. N:o 3.) bör, i förening med öfriga goda och berömliga vitsord, uteslutande här afgöra förslags-rättigheten, nemligen: Theol. Licentiat-Examen, hvilketns vidd och betydelse, som alltid fordrat Herrar Examinatorers rättvisa strånghet, alltid tillagt densamma namnet af den högsta och svåraste vid Eders Kongl. Maj:ts Academies, och hvilketns hittills bibehållna anseende aldrig, mig vederligen, *vid förslags upprättande* förr tillåtit någon nedsättning, mindre förbigående vid jemnförande af deras förtjenster, som densamma undergått, eller icke. Att, enligt Herr Professor Atterboms, och de med honom instämmande Herr Professorer Walmstedts, Højers, Lundvalls, Boëthii, Ridd. Rabenii och Silléns, till Protocollat yttrade tanke, vid dylika tillfällen Salus Academiae skulle vara de rösttagandes högsta lag, är visserligen så vida förkastadt, att derigenom, åfven der lagen förekommer alla sjelftolkningar, skulle lemnas öppet rum för gissningar, fördom och veld. Hvilket högst ofördelaktigt begrepp om Faculteters och Consistoriers betyg för skicklighet och förtjenst, och om hela Kongl. Academiens Constitution måste icke ligga till grund för den fruktan, att Salus Academiae skulle åfventyras, om en af hela Theol. Faculteten är

1820 mer än approberad Theol. Licentiat, och en af samma Facultet år 1828 tvenne särskildta gånger vid sitt sista offentliga, för en Profession aflagda lärdomsprof, för författandet approberad och för försvaret berömd auctor, och af Consist. Eccl. för sin Theologiska tjenstgöring berömd 15-årig Lärare, blefve år 1829 enligt Acad. Constit. uppförd på förslag till samma Profession framför Theologiae-Candidater, som tjenstgjort, dels alldeles intet såsom Theologer, dels 4 à 5 år? Eller hvilket svagt sätt vore det icke, att betrygga Salus Academiae, om Consistorii Ledamöter, vid förslags upprättande framför publika af Faculteter och Consistorier nyligen utfärdade betyg skulle föredraga sina egna enskilda åsichter? Man kunde lätteligen vid en sådan tilldragelse tro, att begreppet om hela Academiens väl vore förblandadt med begreppet om vissa Ledamöters fördel. Endast således der icke bestämd lag och icke ojäfaktiga bevis finnas, der må först samvetets röst fälla utslaget. Der Theol. Licentiatier till ett sådant förslag ej finnas, eller der lagliga och ojäfaktiga bevis af Theologisk Facultet och Consistorium Eccl., på en Licentiats verkliga skicklighet och förtjenst, saknas, der må, enligt lagens anda, andre sökande uppföras på förslag; och må det af en Nådigh Konungs rättvisa följande utnämmandet af icke-Licentiatier, om än aldrig så lyckligt till sina följder, ej återopas såsom *praejudicat för ett Consistorium* vid ett annat förslags upprättande, der Licentiatier finnas att tillgå; och der en Licentiat, som af Theol. Faculteten och Consist. Eccl. är både till skicklighet och förtjenst mer än fullt godkänd och af nuvarande Theologiska Facultetens Nestorer både i Theologisk kunskap och människokänedom, Professor N. O. L. Doctor Ödmann och Professor Doctor Hultén vid deras röst-afgifning på ett så hedrande sätt utmärkt för Theol. undervisning på det rum, han nu nära 14 år innehaft, måste för en 4-årig Mag. Docens och blott Theol. Candidat uteslutas.
(Fortsättning.)

A X P L O C K A R E N.

STOCKHOLM, Fredagen den 14 Aug. 1829.

Regering, Ständer, Constitution och Opposition. (Forts. och slut.)

Adertonhundra Nio års Lagstiftare mente utan tvifvel mycket väl; men deras constitution var ett hastverk, hvilket också bevisas af den beständiga lapping, Grundlagarne vid hvarje Riksdag fortfa-
ra att undergå. Att constitutionen skulle bana väg för oppositionen, var helt naturligt; men aldrig låra dessa Lagstiftare påräknat en sådan opposition, som sedan utvecklats sig; mycket hade då troligen blifvit annorlunda förordnat. Dessutom är det en högst betydlig skillnad emellan Sverige 1809, utmattadt och våldfördt, nedsänkt i en enorm statsskuld, hotadt af främmande hä-
rar och på vippen att förlora hela sin existens ibland nationerna, och Sverige 1829, aktadt öf-
ver hela Europa, med nästan ingen statsskuld, och med en Konung, som rådfrågas i Europas angelägenheter och snart sagt courtiseras af Eu-
ropas Regenter. Femton års oafbruten fred, un-
der hvilken tid vår handel ökat sig och vår flagga respecteras på alla haf, hafva då fram-
bragt denna opposition, som nödvändigt vill ha krig, lika godt hvar. Att 1809 års Lagstiftare
haft ögonen fästade på Aristocratién, derom vitt-
na våra Grundlagar, som öfverallt synas vilja
tillbomma vågarne för denna höga resande, e-
huru den, i sednare dagar, försöker smyga sig
fram under demagogiska kappräckar och fär-
skinnspelsar. Om emedlertid vederbörande, som
det tillkommer att hafva uppsigten å de resan-
de, aldrig så litet äro physionomister, skola de
låt upplåcka Ulfven i fårakläder — och, vid
undersökning, finna deras pass falska.

Besynnerligt, högst besynnerligt, att det, som
ligger menniskan närmast, det finner hon sist.
Gemensam lycka och sällhet för ett gemensamt
Fädernesland, för Bröder i en och samma fa-
mille, är icke detta det högsta mål, hvar till den
sanna patrioten, den äkta fosterlandsvännen bör
sträfva? Och huru kan han uppnå det, då schis-
mer af alla slag, calomnier och *hopp om oro*,
utkastas ibland familjen, hvars alla medlemmar,
ty vår icke kunna skilja ogråset ifrån hvetet,
utan först långt efter, då det kanske är för sent,
med förskräckelse finna, att de omfamnat *Mol-
net i stället för Juno*. Slutom oss då med
kärlek och förtroende till en regering, som ic-
ke vill och icke *kan* vilja annat än Rikets väl.
Anmärkom, med constitutionens rätt och den
fries oförskräckthet, regeringens misstag och sö-
kom rättelse; men beskyllom icke regeringen
för en oafbruten series af usla gerningar, för
det den består af *menniskor*, som kunna och
måste fela, och framför allt, låtom oss komma
ihåg, att det är oändligen lättare att klandra,
än att göra något bättre.

Entreprenad-Auction, publika Byggnader.
(Forts. och slut.)

Men gjordt, som gjordt är. Garnisons-Sjuk-
huset är nu till två tredjedelar färdigt, och nu
bör det väl fullbyggas. Men det resultat af en-
treprenad-auction, som i början af denna artikel
omnämnes, bör åtminstone hos Comitéén väc-
ka den föresatsen, att göra den återstående tre-

djedelen så litet dyr, som möjligt år. Största delen af huset lårer vara byggd efter räkning, och om dessa räkningar icke haft någon annan controll, än Herr Professor Gjörvels förslager, och om desse förslager varit lika med det nu sednast af Herr Professorn afgifne, så år det mer än troligt, att Sjukhuset kunnat vara *får-digt*, med hvad det nu kostar *ofårdigt*. Låger man nu hårtill den oförklarliga låtsinnighet, att bygga på en tomt, som icke var lagfaren, och hvarpå *intet uppbud och ingen fasta* erhållits, så har man verkligen skål att åtminstone erkänna Comitéens consequence i det oriktiga. Vår tid synes vara serdeles olycklig i konsten att bygga, åtminstone att bygga publikt. Bankens nya hus och Posthuset åro hårtill bedröfliga attestanter. Så mycket roligare år det då, att kunna anmäla byggnader, under denna förbistringstid verkställda, vid hvilka den strångaste granskning icke har något att anmärka. Sådane byggnader åro Correctionshusen på norr och söder. Också lårer deras byggnad hufvudsakligen berott på *en enda man* och icke på *collegiala Comitéer*. Utg. har med verklig tillfredsställelse uppmärksamt genomgått dessa, på korrt tid och för jemnförelsevis godt pris uppförde hus, och måste bekänna, att, vid deras tillvågbringande, Statens fördel i allo synes vara iakttagen. Möjligt kanske, att den misshushållning, som rådt vid de öfrige publika byggnaderne, mycket bidrager till det vackra ljus, hvaruti *desse stå*; men all ting år relativt, och man måste här låta både Directeur och Executorer det högsta beröm vederfaras. Utg. vill icke ingå i detaillier om hufvudändamålet med dessa hus; han år i detta fall, likasom i många andra, ofta kåttare; men, för att uppfylla hvad man åsyftat, tyckas de vara ytterst ändamålsenliga. I synnerhet gäller detta om norra Correctionshuset, hvilket Utg. mest haft tillfälle att se, och hvarest en förvånande ordning, snygghet, disciplin och arbetsdrift råder. I sanning, om det lyckas Baron Åkerhjelm att återföra blott tjugonedelen af de på Correctionshusen förvarade brottslingar till mensklighet och samfund, måste han vara en afundsvård man. Af

hans sätt att bygga, ser man också, att det åfven i våra dagar går ann, att oegennyttigt och driftigt uppfylla lönlösa åtaganden, och hans verkligen outtröttliga och vackra bemödanden bidraga att realisera den sköna, men hos oss hittills ganska sällan tacksamma idéen om väl skötta municipal-tjenster. Detta tills vidare, Utg. får nog snart tillfälle att återkomma till samma ämne.

—

Note till en Artikel i Journalen den 11 Augusti 1829.

Försynen, som beskyddar rättvisan! Ja visst beskyddar Försynen rättvisan, och det åfven om Donna Maria aldrig bestiger Portugals thron. Försynen har aldrig lofvat, att hvarje rättvis sak skall segra på jorden, och under loppet af det jordiska lif, som år en milliondel af det verkliga lifvet, och Historien visar, till öfverflöd, att en sådan seger sällan ingår i dess högre politiska afsigter. Religionen lårer oss, att detta lif år pröfningens, och hvarje fordran, att den rättvisa saken skall segra på jorden, innebär derföre en Gudlöshet. Men Försynen, men Gud har lofvat den rättvisa saken en högre och skönare seger, än den, som når små-politikens öga, och hvad Han lofvat, det håller Han! — Det år ganska naturligt, att den ådle för sitt stråfvande hoppas åfven jordisk framgång; men han får aldrig glömma sig så långt, att han gör denna framgång till ett villkor för Guds rättvisa. Om detta lif år pröfningens, så synes det tvårtom bäst, att den, som har en rättvis sak, misslyckas, så snart denna sak åsyftar något blott jordiskt.

Red. Ann.

—

Utgifvaren har flere gånger genomläst denna note, och derunder gnuggat sig i ögonen och nypit sig i näsan, för att öfvertyga sig om, att han verkligen var vaken och såg hvad han såg. Om Pastor Nyman, eller någon hans vederlike, ifrån predikstolen förkunnat denna lära, så hade man glömt den, sedan man hört den; men att Journalen, kånd för att åga en upplyst Re-

dacteur och en upplysande tendens, kommer med den mest crassa fatalitetslära, som kan tänkas, är högst oväntadt. Denna note borde med gyllene bokstäfver skrivas öfver hvarje orättvis Domstols Sessionsrum, och den Domare, som utfärdade största antalet orättvisa domar, gör också de mesta proselyter för saligheten. Hvar och en, som vådjar emot ett, i hans tycke, orättvist utslag, äfventyrar ju derigenom sin salighet, eller åtminstone den säkerhet om denna, som en *misslyckad rättvis sak* ger honom. *Hvarje jordran, att den rättvisa saken skall segra på jorden, är gudlös*, och således hvar och en, som redan här i lifvet försöker att få rättvisa, rent af gudlös. I hvilket mörkt ögonblick måste icke denna note vara nedskrifven?

Approximation. Consistorium Academicum i Upsala.

Fortsättning af Lector Björkmans underdåniga besvär till Kongl. Maj:t.

De af Prof. Atterbom härvid återopade exemplen äro äfven i det afseende oriktiga, att Prof. L. N. O. Doctor Ödmann redan var Theolog. Doctor, då han befordrades till Professor Ordinarius, och att Prof. Doctor Hultén, ehuru förut Math. Professor i Greifswald, af Consist. Acad. blott uppfördes på andra rummet, då n. v. Biskop m. m. Almqvist, såsom Licentiat, icke uteslöts, utan lagenligt fick det första. Hurvida för öfrigt, om förslagsrättigheten vid Academien får bestämmas efter enskilda förmenanden, vid detta tillfälle några yngre, om och flere, dock troligen i Theolog. vettenskaperna mindre bevandrade Philos. Professorers bedömande af icke-Licentiaters snille och deraf följande förslagsrättighet bör uppvåga äldre, ehuru fåre, Theol. Doctorers, Professorers och sjelfständiga tänkares på längre erfarenhet grundade och mogna goda omdöme om Licentiaters på skicklighet och förtjenst stödda företräde, vågar jag äfven i djupaste underdånighet framställa såsom mycket tvifvel underkastadt. Och att härjemte Mag. Fahlerantz's författare-talent

äfven om man utaf hans sist utgifne specimen skulle våga afgörande bedömma den, ej bör gifva honom företräde framför medsökandes af Theol. Facult. vittsordade större skicklighet och längre Theologiska tjänstmeriter, utan att han, blott genom mångårigt umgänge med de yngre röstegande, tillvunnit sig dessas förkärlek och gunst vid förtjensternas bedömande, synes äfven följa deraf, att han af Academiens Seniorer, Herrar Prof. Doctorer Hultén och N. O. L. Ödmann, jemte flere äldre, ifrån förslaget blifvit alldeles utesluten. Hvad vidare alla mina af Consist. Academicum granskade Academiska Examens betyg beträffar, finnas inga, hvar på ens någon af mina minst benägna Consistoriella domare vågat grunda någon förmodan om min underlägsna skicklighet för någon af de medsökande; men väl finnas, utom redan anförda Licentiat-Examen, betyg, både för den Philosophiska och Theologiska Candidat-Examen, som öfverträffa en och annans. Märkligt är, att äfven Prof. Atterbom, anföraren för mina oblida domare, vitsordat, att det vore blott *en* af de sökande, som in Praenotionibus Theologicis, jemte den af sin medsökande Mag. Butsch nyligen examinerade Mag. Fahlerantz, i Theol. Candidat-Examen åger det *högsta* betyg. Denna *ena* är jag, den uteslutna, hvilkens namn han consequent förtegit. Äfven kunna såsom underbart anföras, att samma Professor, vid sitt loftal öfver Mag. Fahlerantz's för världen okända forskningar i Rabbinska litteraturen, m. m., har glömt ursäkta, att nämnde Magister, för sitt sista specimen, *de Idea Ecclesiae*, publika försvarande af Theol. Faculteten erhöll såmre betyg, än alla medsökande; ett betyg, som visserligen vid detta förslags upprättande, enligt Hr Prof. Doctoren N. O. L. Ödmanns anförande, äfven bordt tagas i öfvervågande. (Bil. N:o 1 och 2.)

Beträffande åter det speciella af Theol. Faculteten genom Disputations-act för styrkandet af Competence till ifrågavarande Profession erfordrade lärdomsprof, så har jag, ehuru skiljd ifrån Academien, under trägnare tjänstgöring och privat undervisning för lifvets uppehälle och under brist på litteraira hjälpkällor,

genom tvenne serskilda smårre afhandlingars författande och publika försvarande, den sedan sine Respondente, ett exempel mig veterligen det enda i Theol. Faculteten inom ett halft sekel, erhållit begge gångerna Adprobatur för författandet och cum Laude Adprobatur för försvarandet; betyg, till alla delar lika fullt goda, som mina medsökandes (Bil. N:o 8 och 9). Och vågar jag härvid, till vederläggande af Hr Prof. Theol. Licent. Bergström i Theol. Facult. den 31 Dec. 1828 om mitt sista specimen yttrade ofördelaktiga tanke, hvilken dock af ingen annan Facultetens Ledamot delades, i djupaste underdånighet anföra följande. Sedan rycktet nyss före tredje ansökningstidens slut sagt mig, att de öfrige medsökandes röstegande våner möjligen torde nyttja till förevändning, att en gång vid det underdåniga förslagets upprättande utsluta mig, såsom den, hvilken specimen: *De usu, quem Theologo præbet Historia Dogmatum, Hypomnemata* p. I. II. III. (Bil. N:o 6) kunde möjligen äfven anses höra till Theologia Dogmatica, skyndade jag, att skrifligen anhålla om Theol. Facultetens yttrande här om, och derjemte, i händelse Faculteten afgjorde, att nämnde specimen ej hörde till Prænotiones Theol., utan till Theol. Dogmatica, att mig måtte förunnas en längre tid, än den då utsatta, till nytt specimens afläggande, och att jag äfven denna gång måtte, enligt flere upplystes tolkning, få begagna det förra gången af Eders Kongl. Maj:st i Näder vid specimens afläggande till ifrågavarande Profession i allmänhet mig förunnade Venia Cathedræ superioris. Ehuru meningarne inom Faculteten vid dessa frågors afgörande voro delade (Bil. N:o 10), blef dock utslaget, att tiden ej kunde förlängas, och den Nådiga Venia Cathedræ superioris ej denna gång begagnas; och förbigicks alldeles min anhållan om upplysning, huruvida Theol. Faculteten ansåg nämnde ämne höra till Prænotiones Theologicæ, dit det, enligt min tanke, onekligen bör anses höra; en tanke, som grundar sig på det enkla afgörande skäl, att skärskådandet af alla möjliga, om ock blott föreburna, källor för Religions uppenbarelser höra till Religions-Philosophien;

en tanke, om hvilken sanning jag äfven lätt tror mig kunna öfvertyga Herr Prof. och Licentiaten Bergström, som här så otillbörligt le-kande och mindre värdigt i Theol. Facultetens troligen missbrukade namn synes förebrå mig att ej känna, hvad som hörer till Prænotiones Theologicæ. För att efter detta hårda och mindre fullständiga Theol. Facultetens utslag framdeles kunna undvika ett ensidigt bedömande, och sedan, utan afseende på min trånga tjänstgöring, afståndet från Academien, m. m., ingen utvidgning af tid blifvit mig förunnad till ett nytt specimens sammanskrifvande, nödgades jag således på några få dagar författa, och sedan i Upsala sine Respondente försvara den först af Theol. Faculteten gillade, men sedan af Professoren och Theol. Licentiaten Bergström i Theol. Faculteten tadelade Disputation: *De Suprarationalismo et Rationalismo inter se conciliandis, Observationes* (Bil. N:o 7). Att denna Disputation borde anses för korrekt och ej afgörande för en försoning emellan tvenne ämnen, som alla Tysklands djupsinniga lärde ej ännu kunnat åstadkomma, synes mig mindre billigt och rättvist yttradt af Hr Prof. och Licentiaten Bergström af redau anförda och af honom välkända skäl. Och på fyra blad kunna för öfrigt ofta, såsom här, flere tankar sammanträngas, än på fyra ark; äfven var det blott förberedande anmärkningar, ej försoningen sjelf, som Disputationens titel lofvade. Och det hade visserligen icke bordt vara Herr Prof. och Licentiaten obekant, att innehållets halt, men icke vidden och arktalet, bestämmer ett arbetes värde, och att, om det svåraste problems upplösande ej skulle lyckas, försöket ej derföre bör föraktas.

(Fortsättning.)

På 40 Numror af denna Tidning, som, under det återstående af året, utgifves Tisdagar och Fredagar, prenumreras med 3 R:dr B:co i Östergrenska Bokhandeln vid Stora Nygatan.

A X P L O C K A R E N .

STOCKHOLM, Tisdagen den 18 Aug. 1829.

Recension.

Om Carolinska Institutet. Betraktelse öfver det Medicinska Uppfostringsverkets närvarande tillstånd af E. R. U. F. Stockholm 1829, hos Z. Hæggström. 155 sid. 8:o.

Att vetenskapligt recensera denna bok, öfverstiger vida Utgifvarens förmåga; men då, honom veterligt, ännu icke något ord om den fällt i någon af våra litterära Tidningar, torde en anmälan derom åtminstone kunna förlåtas. Sveriges officiella Tidning, *Post- och Inrikes-Tidningen*, ett blad, som redigeras af Svenska Academiens och som har de fleste prenumeranter något blad i Sverige har, kunde verkligen saklöst för denna gång gjort ett undantag ifrån sin illiterata gång, och vetenskapligt anmält en bok, som så väl förtjenar att allmänt kännas. Den rivalité, som en längre tid rådt emellan Kongl. Sundhets-Collegium och Academiernas Medicinska Faculteter, är allmänt bekant, och har i flere år väckt oro och förargelse. Författaren till denna bok, som synes vara en djupt filosofisk läkare, har med den grundligaste sakkännedom afhandlat *Medicinens vetenskapliga betydelse* och lagt i dagen, att Medicinen icke får anses för ett isolerat tekniskt handverk, utan för en af de skönaste och mest rationella vetenskaper, som först då kan uppnå fullkomlighet, när den läres i förening med de öfrige vetenskaperna, och icke handteras som ett handverk, hvilket Kongl. Sundhets-Collegium synes ha åsyftat med Carolinska Institutet. Författaren slutar sin praktiga afhandling med hopp om ljusare tider, då det skall blifva erkändt, att *den evolutiva prin-*

cip, uti hvilken samhällets tillväxt i helse, kraft och förädling grundar sig, har uti vetenskapsodlingen en af sina förnämsta former; och då, i följe häraf, den förras seger öfver de motsatta och hvarannan fiendtligt bekämpande krafternas inbördes reaction, och samhällets deraf beroende förvandling till ett bättre, af harmonie och ordning utmärkt tillstånd, icke kan tänkas, utan såsom en frukt af vetenskapslifvets positiva inflytelse. Författaren tror med fast öfvertygelse på vetenskapens och grundlighetens snart förestående seger öfver tekniken och ytligheten, och på den tidpunkt, då den nuvarande, med fullkomlig undergång af Medicinens studium hotande, striden blir helt och hållet upphäfvad, icke derigenom, att någotdera af de mot hvarannan kämpande elementerna kufvas af det andra, utan derigenom, att de bägge sammangjuta sig till ett af lifvets djupa harmonie genomträngdt organ för utvecklingen af den Medicinska bildningens centralkrafter, hvilket skall upprätthålla och till en oupphörlig fortgång i frihet och förädling bestämna det ädla yrkets så väl theoretiska som practiska syftning. Utg. önskar hjertligen, att Författaren måtte få upplefva denna glada dag, och hoppas att denna bok ej måtte saknas i någon bildad mans boksamling, samt dess åsichter behjertas af de Herrar, utaf hvilka Medicinens öde i Fäderneslandet hufvudsakligen beror.

Eldsvådan i Tyska Kyrktornet.

Sedan Claræ och Mariæ förskräckliga eldsvådor, har väl Stockholm aldrig varit hotad af

en så stor förödelse, som förlidne Onsdags afton, då elden var lös i Tyska Kyrktornet. Lyckligt, mer än lyckligt, att elden yppades i så god tid. Så väl Öfver-Ståthållaren med sin vanliga raskhet och rådighet, som öfrige Befälhafvare gjorde allt sitt till, och det var inte länge nödigt att betvifla en god utgång. Det var en glädje, att se en hop raska Sjömän, och deribland i synnerhet Capten Nyberg, som med en lina nedhissades från tornet, högg käl på taket, och derigenom på en gång upptäckte eldens stamhåll och skaffade utväg till dess dämpande. Han kan väl aldrig bli utan belöning. Illis quorum meruere labores har troligen sällan blifvit bättre förtjent. Hade elden fått ta Öfverhand och tornet råkat i brand, samt i följande deraf fallit, så är olyckan oberäknelig. Hela östra delen af Staden hade då troligen förvandlats till aska, särdeles som en stark vestavind blåste. Lofvad vare Gud, som afvände en så stor olycka! Amiralitetssprutan, som tidigt ankom och, ågande längsta slangen, skulle användas till vattens uppfordrande på Kyrkotaket, hade sin slang i ganska bristfälligt tillstånd, då deremot Stockholms Stads sprutor voro i godt skick. En mängd skärmytslingar emellan de posterade soldaterna och menige man föreföllo, hvarvid de armerade alltid segrade; i synnerhet utmärkte sig en ung Underofficer vid Gardet, som var posterad i norra Kyrkogårdsporten, och med våldiga knuffar öfvervann en mängd herrar, gesäller och arbetskarlar. Utan att på minsta vis förnärma de Herrar, som hade högsta militair-befålet (*båton*) på stället, och hvilka alltid förtjena allmänhetens högaktning, tror dock Utg., att det vore bättre, om Öfver-Ståthållaren vid dylika tillfällen hade båtonen. Han skulle då förena högsta Militair-befålet med högsta befålet öfver de arbetande, och derigenom kunna ge mera *helhet* åt anordningarne, samt undvika de obehagliga collisioner, som ofta uppkomma. Konungen och Kronprinsen ankommo tidigt, och Hans Maj:t, som ännu har all sin mannaålders styrka och liflighet, kunde med möda förmås att afstå ifrån sin fö-

resats att gå upp i tornet, för att sjelf undersöka faran.

Glädjebetygelse.

Det är allmänt känt, att vårt Capell är mycket väl besatt, och att der finnas verkliga virtuoser på nästan alla instrument, hvilket ländrar både Capellmästaren och de spelande till mycken heder. Detsamma kan ock med allt skäl sägas om Choëuren vid den Kongl. Theatern. Med så liten personal uttråtar verkligen nuvarande Chormästaren mycket, ganska mycket. Då man hårtill lägger den ytterst ringa aflöning Choëuren i synnerhet har, måste man verkligen förundra sig öfver dess skicklighet. Der finnas till och med soloröster, som med all heder låta höra sig. Med verklig ledsnad har man flere gånger hört, huru både Capellets och Choëurens ledamöter måst tjenstgöra vid begrafningar och dylikt, utan serskilt arvode. Så mycket mera glädjande är det nu att erfara, det Rikssens Ständer insett det obilliga deruti, och nu anslagit en summa af 10,000 R:dr B:co, som äfven längesedan är af Stats-Contoiret utbetalt åt den Kongl. Theatern, *dels såsom ersättning för förlorade spektakler, dels till öfrige vid begrafnings-musiken gjorde omkostningar*. Man kan således gratulera Capellet och Choëuren, att hafva fått, om icke full ersättning, åtminstone en uppmuntran för sitt biträde vid Prinsessan SOPHIA ALBERTINAS begrafning.

Approximation. Consistorium Academicum i Upsala.

Fortsättning och slut af Lector Björkmans underdåniga besvär till Kongl. Maj:t.

Hade Hr Prof. och Licent. anført såsom fel vid nämnde specimen ett mindre vårdadt språk och sanningslösa satser, så skulle en vi-

dare vederläggning här varit af nöden; nu kan blott den, som mindre än jag tror på människors heder och ära, af de nämnda, till Theol. Facult. Protocoll den 5:te December öfver detta specimen yttrade, klandren, hvilka äfven syuas blifva kländer öfver Facultetens den 15 Dec. afgifna goda vitsord öfver samma specimen, lätt förledas, att uti dem se början till en fint anlagd intrigue emot den icke-Academiske Sökanden. Att dock äfven ifrågavarande specimen för ändamålet åger sitt fulla värde, der på behöfves visserligen icke starkare bevis, än att Theol. Facult. för det samma gifvit Approbatur för författandet och Cum Laude Approbatur för försvaret (Bil. N:o 7). Och om Hrr Consist. Academici Ledamöter Prof. Atterbom, Walmstedt, Hójer, Lundvall, Boëthius, Ridd. Rabenius och Sillén, hvilka häruti förenat sig med Prof. och Theol. Licentiaten Bergström, och inför hvilkas enskilda eller på andras enskilda grundade Philosophiska åsikter nämnde anspråkslösa och visserligen i anseende till frågans vidd mindre fullständiga, ehuru af Faculteten gillade, sednare specimen ej bevisar den författare-talent och det snille, som de låra förmena sig finna hos Mag. Fahlerantz, Butsch och Såve, hade velat med mindre ensidig åsigt af vidden för Prænotiones Theol. vidare följa Herr Prof. och Licentiaten Bergströms omdöme, så skulle de med billighet och rättvisa blott kunnat fåsta sin uppmärksamhet på mitt förra, äfven af Prof. och Theol. Licent. Bergström gillade, specimen, hvilket med sitt betyg också medföljde ansöknings-handlingarna, och hvilket, i förening med mina högre betyg och vitsord, troligen äfven hos dem då blifvit fullt afgörande till min fördel; och hade de med skäl då kunnat räkna mitt sednare specimens korrthet på den inskränkta tid och den dryga kostnad, som nekade mig att utförligare behandla ämnet.

Herr Domprosten, Prim. Theol. Prof. Doctor Lundblads Motiver, hvilka äfven af hans Svärfader, Kongl. Förste Archiatern och Ridd. P. v. Afzelius gillas, för mina medsökandes uppförande på och mitt uteslutande från förslaget

äro åter af den halt, att deras svaga grund låteligen inses. De strida emot sjelfva röst-afgifvandet, de äro inför befodrings-lagarna ogiltiga och derjemte obarmhertiga. Det anförda motivet: *att under en längre tid berömligt hafva förestått en syssla, år, enligt min åsigt, ett det mest talande bevis på compentence och skicklighet till samma syssla*, hade, nemligen: consequent begagnadt, gifvit första rummet åt mig, som längst på anförda sätt förestått en syssla, som år så närbeslägtad med den sökta; och af samma motiv hade äminstone Mag. Fahlerantz, som aldrig tjenstgjort såsom Theologisk lärare, bort uteslutas. Att de åter strida emot befodrings-lagarne följer af Acad. Constitutionens 17 Cap. 6 §. 5 Mom.: *nemini ad publicam Professionem Theologicum aditus, nisi Licentiato patibit* (Bil. N:o 5), i förening med Hr Domprostens både såsom Theol. Facultetens och Consistorii Eccl. Ledamot flere gånger mig gifna berömliga och goda betyg för Theologisk skicklighet och förtjenst; hvartill kommer, att jag af Hr Domprosten Lundblad sjelf, såsom examinerator, redan vid Theol. Candidat-Examen just i de ämnen, som tillhöra ifrågavarande Profession, erhållit bättre betyg, än Mag. Butsch af samma examinerator i samma Theol. examen, den enda nämnde Mag. undergått. Motivet för mitt uteslutande, nemligen: lönlösa Acad. Docenters utestängande från Academisk befodran, röjer vidare en obarmhertighet och inconsequence deruti, att det utesluter från bättre befodran en nära 14-årig lärare, som, efter att, jemte bestridande af vicariatet för Theol. Lection, hafva tjent 4 år (nära lika länge, som inalles Mag. Butsch varit Docens) lönlös såsom Gymnasii Adjunct och Bibliothekarie, sedermera med alla uppoffringar och mödor för sin vetenskapliga bildning tjenat ytterligare nära 10 år, under knappaste löningsvilkor med större familj; dertill kommer äfven den obarmhertigheten, att snart sagdt fördömma en nära 14-årig lärare, som söker bättre plats för förkofran i sin vetenskap, till längre trötande publik fortsättning med blott första ele-

menterna; och detta allt, för att befordra några få års gamla Acad. Docenter, hvilka visserligen, ej utan sin största nytta, äfven utan att vinna denna befordran, så länge uppehållit sig vid Universitetet.

Rörande Hr Professor Grubbes enda anförda motiiv för mitt uteslutande, nemligen: att billigheten fordrar, att af sökande inom Academien och utom Academien, de förra föredragas till Academisk syssla, får jag äfven i djupaste underdånighet anför, att denna billighet af återopade så inom som utom Academien gällande befordringslagar endast då kan gillas, när de sökande i sina ojäfaktiga betyg äro jemngoda, men då denna sats vid detta tillfälle, när redan Theol. Candidat-Examens, än mer Theol. Licentiats-Examens-betyget, jemte hedrande vitsord för längre tjänster, så åskådligt bevittna min öfverlägsenhet, användes, röjer den en alltför stor olaglig, och för salus Academiae till äfventyrs ganska ofta menlig, förkärlek för Academiens egna Elever, minst att vänta af Philosophiens Representanter.

Såsom afgörande skäl för min billiga och rättvisa anhållan, att af nämnde Consistorium Academicum blifva uppförd på ifrågavarande förslag, vågar jag således, efter denna vederläggning af alla de dels sökta, dels svaga anledningarna för mitt uteslutande, till Eders Kongl. Maj:ts Nådiga och rättvisa pröfning i djupaste underdånighet anför, jemte den förr återopade väl vitsordade och af Acad. Constitutionerna med rätta så högt uppskattade Theol. Licentiat-Examen, en snart 14-årig, nära hälften af Mag. Butschs hela lifstid, tjänstgöring, dels såsom på eget ansvar vicarierande, dels såsom ordinarie Prim. Theologiae Lector vid Eders Kongl. Maj:ts Gymnasium i Gessle; en tjänstgöring, som af Domcapitlet i Upsala flere gånger blifvit så bedömd, "att den, såsom med nit och berömlig skicklighet förrättad, min sanna förtjänst och värdighet bevisat" (Bil. N:o 11); en tjänstgöring, som var förberedd genom hedrande betyg för Theol. Candidat-Examen 13 år förr än Mag. Fahlerantz undergick densamma och bestyrkt med väl vitsordad Theol. Licentiat-Examen förr än Mag. Butsch var Philos. Mag.; en tjänstgöring, som af Herrar Theol. Professorerna, Doctorn N. O. L. Ödmann och Doctor Hultén, Theol. Vetenskapernas Seniorer vid Upsala Academie, i bifogade Protocoll vid röstafgifningen blifvit på ett för mig så hedrande och smickrande sätt bedömd och belönad med 2:dra rummet å det underdåniga förslaget; en tjänstgöring, som

i förening med min öfverlägsenhet i Academiska betyg framför 2:ne medsökande, föranledt Herrar Prof. Bredman, N. O. L. Svanberg och Aurivilius att uppföra mig på första rummet och Herrar Professorerna, Doctorerna Åkerman och Ridd. Zetterström, att gifva mig andra rummet å samma förslag; en tjänstgöring, som, förenad med alla andra förslagsrättigheten afgörande ojäfaktiga betyg, sannolikt aldrig kunnat af de andra i Consistorium Acad. röstgående Hrr Ledamöter så o mildt nedsättas under yngre medsökandes lägre Examens-betyg och kortare tjänster, om icke ett alltför högt begrepp om Docenters Academiska värdighet, eller snart sagt förakt för den embetsmans trägnare mödor, som skiljd från Universitetets lätosalar, nödgas nöja sig med att lägga grund till de kunskaper, som der först fullkommas, eller ock om icke sannolikt de vänskapligare förhållanden, som, en daglig bekantskap med de uppförde närvarande samlararena vid Universitetet verkat, hade förvillat deras omdöme.

I stöd af ofvan anförde grunder, vågar jag således hos Eders Kongl. Maj:ts i djupaste underdånighet anhålla, att, med rättvis ändring af Consistorii Acad. upprättade förslag, erhålla det rum derå, som Eders Kongl. Maj:ts i Näder tåckes pröfva, vara öfverensstämmande med mina förtjänster. Och anhåller jag slutligen i lika underdånighet, att af vederbörandes förklaringar och utlåtanden undfå del, för att dervid kunna afgifva vidare underdåniga påminnelser.

Med djupaste undergifvenhet, trohet och nit framhårdar

Stormågtigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

allerunderdånigste och tropligtigste undersåte.
Carl Fr. Björkman.

På 40 Numror af denna Tidning, som, under det återstående af året, utgifves Tisdagar och Fredagar, prenumreras med 3 R:dr B:co i Östergrenska Bokhandeln vid Stora Nygatan.

A X P L O C K A R E N.

STOCKHOLM, Fredagen den 21 Aug. 1829.

Den 21 Augusti är och förblifver en i Sveriges sednare håfder märkvärdig och vacker dag. Tryckt af en lång och förarglig aristocratisk regering, emottog Svenska Folket med förtjusning den Regeringsform, som Konung GUSTAF den III gaf det, i följd af den revolution, hvilken han den 21 Augusti 1772 slutade. Denna Regeringsform ansågs och anses ännu af mången såsom ganska god, och blott den olyckliga förändring, som gjordes 1789 — och hvartill Sveriges gamla fiende, Aristocratién, *nödgade* Konungen, blef orsaken till Sveriges lidanden och olyckor under f. d. Konungens sednaste Regerings-år. Sverige frigjorde sig 1809, och andades på nytt. En åldrig och ålskad Konung uppsteg på Thronen, och som Han var utan bröstarfvingar, valde Ständerne en Thronföljare, som döden alltför hastigt borttryckte. Den 21 Augusti 1810 valdes CARL JOHAN till Sveriges Kronprins, och Sverige lefver nu under Hans frejdade spira, lugnt och lyckligt. Den 21 Augusti 1829, eller i dag, krönes Sveriges Drottning, och bandet emellan Folket och Konungahuset tillknytes allt mer och mer. Den *vackra* dagen bår ock ett *vackert* namn, och Svenska Folket skall alltid med förtjusning minnas, att den 21 Augusti heter JOSEPHINA.

Cubas intagande med Svenska Krigsfartyg.

Den olyckssaliga *Skeppshandeln*, som en liten tid hvilat, har nu åter börjat ventileras, och det med en eld, om hvilken man väl med Götthe kan säga:

Erzeugend sich selber den Zugwind.

Oppositionens diplomater hafva helt nyligen upptäckt verkliga ändamålet med de försålda Krigsskeppen, *Cubas intagande*. Det var också helt naturligt, att detta ej förr kunnat inses, enär Courier Français först helt nyligen skrifvit derom. Denna Tidnings artikel, om Spaniorernes utdrifvande ur Mexico och om de nya Republikernas ställning till Cuba, har ju bestämdt afgjort, att Svenska Krigsskepp skulde eröfra Cuba; detta är ju klart som dagen? Enligt hvad man förut hört af Oppositionstälare, och särdeles af Herr Grefve Horn, har man trott sig berättigad till den förmodan, att Columbien behöfde Skeppen till sitt försvar emot Spanska angripare och till betryggande af sin nya sjelfständighet; men nu får man höra, att de skulle användas till offensiven. *Hvad man ändå allt får höra!* Det var också bra illa, att vilja understödja ett anfallskrig, och ett sådant krig, som hade för afsigt att emancipera 300,000 Negrer. De slutsatser, som här dragas, äro egna, och det bästa år, att de aldeles icke ställas fram under formen ens af *sannolika förmodanden*, som väl lär vara det högsta, hvartill man här kan komma, utan rent af som vissheter. Skulle man icke, angående detta höga vetande, detta bestämda förklarande, kunna fråga med den bekanta Grefven: *Hur vet han det?*

Man säger och omsäger, att Skeppshandeln har kostat Riket betydliga penningar och särat Nationalåran; det första år sannt, det sednare osannt. Om man ock gerna medgifver det hårda för en Regering, att nödgas foga sig efter

en mäktigares nycker, så kan man väl icke kalla detta för ett kränkande af Nationalåran.

Friherre Anckarsvärd har en gång förklar-
rat, att han *heldre skulle låtit afhugga sin
högra hand, än underskrifva återgångs-do-
cumentet.* Utg. instämmer fullkomligt med Hr
Friherrn, så vida detta varit en enskild mans
affair. Lika med Friherrn skulle Utg. också
önska, att återgången varit ogjord, om NB. ic-
ke alltför mycket dervid risquerats. Utg. har
alltid trott och tror ännu, att Kejsar Alexan-
der icke påfört Sverige krig, om hans önskan
blifvit ouppfylld, men det är ju ändå möjligt
att så skedt? Och i sådant fall var det nödvän-
digt att välja ett mindre ondt för ett större.
Alltför mycket förutseende begår man väl ock
af Styrelsen, då man påstår, att den borde vän-
tat hvad som hände. Visserligen hade man
kunnat skicka till alla Hof och frågat först; men
männe icke derigenom Nationalåran och Rege-
ringens värdighet ännu mera kränkts? Dess-
utom, tycker åtminstone Utg., borde man väl
ägt skäl till den förmodan, att få göra med sin
egen vara hvad man ville. Icke formalise-
rade Sverige sig, då Ryssland för flere år se-
dan sålde Skepp ur sin flotta åt Spanien. *Det
hade ingen ting utråttat* skall man svara, och
det medgifves också gerna. Således kommer
man till det nedslående resultat, att vår ringhet,
jennförd med Rysslands storhet, vållar dessa
olikheter. Så yttrade sig ock oppositionen för-
liden Riksdag. Den ansåg vår ställning till
Ryssland så precair, att det till och med var
likgiltigt, om vår armée var stor eller liten, el-
ler om den ens existerade. Så yttrar den sig
än i dag, då den talar emot tredje hufvudtiteln
och emot anslag för försvarsverket. Oppositio-
nen synes ock göra allt hvad den kan, att
förringa vårt anseende hos utländningar, *då den
så djupt nedsätter Regeringen.* Om opposi-
tionen egentligen hållit sig vid *återgången af
handeln*, såsom förnärmande Rikets värdighet,
så hade det varit en slags storhet, ett beröm-
ligt patriotiskt högmåd, som derigenom hade
uppenbarats; men nu, då det förskräckliga ovä-
sendet egentligast affhandlar penningeförlusten,

låter det helt annorlunda. Deruti handlar op-
positionen åtminstone consequent, att den gör
allt sitt till, för att *med skäl* få säga, hvad
den ifrån början utan skäl sagt, att *Skepps-
handeln kränkt Nationens ära och Regerin-
gens värdighet*; ty om handeln icke gjort det-
ta directe, så har den säkert gjort det indi-
recte, genom *anledningen till de yttranden op-
positionen derom fällt.* Då oppositionen så
ofta drar resultater utan godkände præmissor,
torde det väl ock tillåtas Axplockaren att för-
söka sig *in Barbaram*, och denna tillåtelse för-
utsatt, skulle han vilja påstå, att Skeppshandeln
verkligen är en fet stek för oppositionen. De
många sidor, hvarifrån den betraktat och häck-
lat denna affair, det idkeliga uppreparandet af
Regeringens derigenom ådagalagde oduglighet,
den envishet, hvarmed oppositionen, lik en vam-
pyr, fasthåller sig vid Skeppshandeln, tyckas be-
visa, att den var hjertligt välkommen. Icke
nöjd med det factiskt ledsamma, denna affair
verkligen åstadkommit, intränger oppositionen i
det förborgade, och drar derifrån resultater,
för att komplettera dem, som ligga i dagen och
ej förslå.

Hvarifrån hafva nu Herrarne fått den så-
kra underrättelsen, att de Svenska Krigsskeppen
skulle användas till en expedition emot Cuba?
Jo, ifrån NordAmerikanska Tidningar, ifrån fle-
re Talares yttranden i Congressen och ifrån
Hr Löjtnant Gosselmans resebeskrifning. Men
om nu dessa Tidningar varit mindre sannings-
älskande och mera fallna för att allarmera än
våra Tidningar, *hvilka man icke kan förebrå
något af dessa fel*, om Amerikanske Talare
mindre hållit sig vid verkliga facta, än vid oro-
väckande hypoteser, mera afsett egna interes-
sen, som, vid utbrottet af ett krig, så lätt kun-
na vara i fråga att gynnas, eller kanske af ba-
ra patriotism velat försöka att få Förenta Stater-
ne till en acquisition — och om Hr Löjtnant
Gosselman blott afskrifvit lösa rygten och der-
vid misstagit sig; om nu allt detta vore så, och
alldeles omöjligt är det icke att så är, så äro
ju Herrarnes bestämda uppgifter — bestämda
osanningar? Svårt är att förstå, huru Colum-

bien, sönderslitet af anarchie (Columbien har ock sin opposition), nyss affallet ifrån en mågtig regering, öfver öronen sysselsatt med stabilierandet af sin oafhångighet och sina lagar, utan tillräckliga penninge-resoursser, kunde tänka på eröfring, och eröfring af Havannah, der Spanien hade så stora stridskrafter, att det just derifrån ämnade göra en invasion på Columbien. Men om nu äfven allt detta vore sannt, hvad i Guds namn har det att göra med försäljningen af våra Krigsskepp? Ändamålet med denna försäljning är ju så tydligt uppgifvit: *utbyte af gamla Krigsskepp emot nya.* Sådau måste vi åtminstone tro Regeringens afsigt hafva varit. Att vid effectuerandet af handeln missbruk ägt rum, att man, i stället för gamla, försålt brukbara skepp, är ju icke Regeringens utan *Commissionairens* fel? Om den sednare delen af Skeppshandeln gått lika lyckligt som den första, så hade Riket vunnit betydliga penningesummor, och då hade det blifvit svårt att klandra den; nu misslyckades den sednare försäljningen genom en oförutsedd, och Utg. vågar tillägga, genom en icke aningsbar handelse, och nu är Regeringen *aldeles oförmögen att vårda ooh styra Riket.* Ännu en gång, Skeppshandeln var en olycks-affair genom sin *utgång, genom de penningar den kostat Riket,* men aldramest genom *de förskräckliga smådelser emot Regeringen den framkallat.* Om salig Seseman lefde och ville besvåra sig med att räkna ut, huru lång tid af Riksdagen, som endast af Skeppshandeln upptagits och ännu kommer att upptagas, så skulle man troligen komma under fund med, att den, vid Riksdagens slut, kostar Riket femtio proC. mer, än den hittills ansetts kosta. Omöjligen kan oppositionen föreställa sig, att Nationen gillar de aldeles tygellösa utbrott emot Regeringen, som vid denna Riksdag ägt rum, och om äfven representanterne med *ärfd* Riksdagsmannarätt anse sig icke egentligen kosta Nationen något, så låra de dock lätt finna, att de uppehålla de 5 öfrige Stånden, som kosta sina Committenter rätt artigt.

(Fortsättning.)

Om Götheborg icke är Sveriges första Stad, så är det åtminstone dess andra.

Så yttrade sig, vid 1825 års Riksdag, en Riksdagsman ifrån Götheborg. Satsen medgifves också gerna, i synnerhet om man sätter ett *S* framför om. Om *Chefen för det respektabla Handelshuset i Götheborg,* som corresponderar med Nya Argus, hade satt sitt namn under brefvet, så att man kunnat något litet få reda på, huru *respektabel* sjelfva Chefen är (att Handelshuset är det, bör man på Argi ord tro), så skulle denna artikel kunna väcka oro. Nu torde det tillåtas att tvifla på många af uppgifterna. Att *välståndet i Götheborg länge varit och ännu är i aftynande,* får, mycken motsägelse, om man jemnför Götheborg nu med hvad det var efter upphörandet af continental-systemet. Jemnför man åter Götheborg med hvad det var 1812, då en Svensk resande knappt kunde få ett rum i Staden, då en Grosshandlare icke brydde sig om att sälja ett fat Caffé, då vagarhus och dylika byggnader renderade tusentals Riksdaler i magasinshyra, och en arbetskarl förtjente 10 å 20 R:dr om dagen, m. m. d., då är Götheborg visst i aftynande. Men detta tillstånd var *onaturligt* och kunde därför ej länge bestå. Att *industri, slöjder och näringar hnappt äro mera tillfinnandes* i Götheborg, är en ledsam bekänneelse, som icke gör Götheborg mycken heder. Nog vet man, att t. ex. hundratals par skor härifrån årligen afsändas till Götheborg, men det måste vara Götheborgs-skomakares fel, som icke kunna tålla med våra, hvilka hvarken göra ovanligt arbete eller sälja för godt pris. Att *Medborgsmännen* i Götheborg nödvändigt vilja göra sina söner till militairer eller embetsmän, är väl icke något bevis på *det aftagande välståndet;* snarare skulle det bevisa motsatsen. Ty om föräldrarne icke hade råd att underhålla en del af sönerne, först vid *Academien* och sedan flere år som lönlöse extraordinarier, och den andra delen, först vid *Carlberg* samt sedan som, dels lönlöse, dels obetydligt lönte, Officerare, så måste väl sönerne tänka på andra näringsfång. Att dottrarna icke

bli gifta, för det de äro fattiga, hedrar visst icke Gøtheborgs ungarlar, särdeles som det uppgifna skålet icke består i *svårigheten att föda en hustru*, utan deruti: *att det anses för mycket förnuftigare att taga muntert sin dag som ungarl, än att bära det tråkiga åktenskapsoket.* Med sådane *åkta-mans-candidater* äro de vackra och vål uppfostrade Gøtheborgs-flickorna ingalunda belätta, utan må de då gerna tacka Gud, som icke gaf dem penningar för att få sig mån, som icke vilja bära *det tråkiga åktenskaps-oket.* Att fattigpersonalen i Gøtheborg uppgår till 10 proC. af Stadens folknummer, är visst högst bedröfligt. Men af Directionens skrifvelse ser man, att *sjelfsväld och öfverdåd, låtja och allt slags sedeförderf, hårtill bidraga lika så vål (och kanske litet mera) som handelns och närin-garnes astynande.* Utan att för närvarande vara documenterad till laglig bevisning, tror dock Utg., att förhållandet emellan folknummern och fattigpersonalen, så långt vi minnas tillbaka, varit omkring 10 proC. i Rikets större Städer, *särdeles der stor sjöfart eller större fabriker äro.* Ännu en gång, det hade varit högst interessant, om *Chefen för det respektabla Handelshuset* hade undertecknat sitt namn. Kanske hade man då funnit, att han sjelf icke delar dessa olyckliga följder af ett aftagande välstånd, att han lefver i öfverflöd och *gör goda speculationer*, att han, icke af bekymmer för sina söners framtid, utan af en *honnerte ambition*, uppfostrar dem till militärer och embetsmän — och mycket mera, som man nu gissar sig till. En respektabel handlande i Gøtheborg, som med så starka drag skildrar den aftagande vålmågan och visar sig så ljus med *patriotismens folie*, förtjenar visst att kån-nas, och vid nästa Riksdag blir han säkert Riksdagsman.

Indragningsmagten, de oberoende Tidningarna, Tryckfriheten och Sveriges Genius.

(Dialog och prophetia.)

Indragningsm.

Rusten lagom, ystra pojkar! Varen kloke, om ej mer!

Jag förlorar tålamodet, om J icke sansen Er.
Tron, att snöbolln, som J rullen för att dränka
folk och land,
Dränker Eder först af alla, tinad i min heta hand.
Hvartåt syfta dessa skriken? dessa gälla vemods rop?
Som J skrifven och fördömmen, J förderfven allt-
ihop.
Minnens Kellgrens vackra fabel; ingen ärlig karl
Er tror;
Men föraktar katt, som skryter med att äga vild-
djurs klor.

De oberoende Tidningarna.

Gamla Gråskägg, vi ej frukta, dra du in oss om
Du kan;
Och i morgon fjorton dar till, Hofkansleren har
städt en ann.
*Tidens anda, Folkets frihet, lag och rätt, Con-
stitution.*
Der hör Du de stora orden, som vi dundra för
Nation!
Vi dig trotsa, lumpna nolla, du vårt trycktvängs
usla tolk!
Som ett åkerspöke står Du, skrämmer barn, ej
gammalt folk.

Tryckfriheten.

Gå min Gubbe! Du ej passar för den tid vi lefva i;
Jag gör ensam slag i saken — slut på allt slags
fronderi.
Med cauteler och clausuler, blott till namnet står
jag kvar,
Och cautioner, höga böter och censur mitt ställe
tar.
Dessa gossar, som nu svärma, skola sansa sig en dag
Och fördömma denna yra, som gaf mig det sista
slag.
Fåfång jämmer, ingen frälsning, skam och skada
får Nation.
Af ett sjelfsväld, som tycks rasa emot lag och
emot thron.

Sveriges Genius.

Usla Gnom, försvinn för alltid (Indragn. makten för-
svinner). (Till Tidn.) Dessa band ej fjertta mer:
Sveriges ära, Sveriges lycka, är nu hvad som bin-
der Er.
Detta mål är skönt och herrligt; J, som leden
opinion,
Gen den då en ädel rigtning och förvillen ej
Nation.
Att förtjena denna ära, bruken kunskap, sans
och vett,
Skrifven fritt, men småden icke! *Tryckfri-
heten jag Er gett.*

Tryckt i Kongl. Ordens-Boktryckeriet.